

เก็บตกใบเชียมซีที่มอดินแดง*

ลักษณะ ไตวิวัฒน์**

เมื่อไม่นานมานี้ผู้เขียนได้มีโอกาสไปที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วก็เลยได้เข้าไปเยี่ยมชมบริเวณรอบๆ มหาวิทยาลัยที่กว้างขวางและร่มรื่นเหมาะแก่สภาพบรรยากาศการเรียนการสอน แม้บางช่วงเวลาอาจจะคลาดล่าไปด้วยความเหนื่อยล้าที่วิ่งสวนกันขวักไขว่

สถานที่แห่งหนึ่งที่มีผู้คนมากมายแวะเวียนกันเข้าไปกราบไหว้สักการะไม่ขาดระยะ สังเกตได้จากบริเวณโดยรอบจะมีรูปปูนปั้นต่างขนาด และต่างสีสันทัน เช่นปูนปั้นรูปช้าง ม้า ทั้งยังมีกรอบรูปผ้าปักรูปสัตว์ระฆังรูปร่างต่างๆ แขนงอยู่มากมาย สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้คือ ศาลเจ้าพ่อมอดินแดง ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของนักศึกษา ผู้ปกครองนักศึกษา และผู้คนนานาสารทิศ

ก็เป็นธรรมดาของชาวไทย หรือว่าง่าย ๆ ก็คือชาวพุทธแบบเราๆ ท่านๆ เมื่อมีสุขหรือมีทุกข์ก็จะไปกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต หรือเพื่อขอให้มวลสิ่งศักดิ์สิทธิ์รับรู้ปัญหา และช่วยขจัดปัดเป่าภัยอันตรายเหล่านั้นให้สูญสิ้นไปจากการดำเนินชีวิต แต่ก็ดูเหมือนว่าจุดประสงค์ประการหลังจะเป็นจุดประสงค์หลักในการไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เสียมากกว่า

สิ่งหนึ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในการกราบไหว้ขอพรหรือขอให้พ้นทุกข์ก็คือ การเสี่ยงใบเชียมซี เพื่อทำนายทายทักว่าชีวิตของตนจะเป็นอย่างไร

อันที่จริงการเสี่ยงใบเชียมซีก็มีให้เห็นกันอยู่เกลื่อนตาทั้งในวัดไทย วัดจีน หรือตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เกือบทุกแห่งทั้งในเมืองและชนบท แต่วันนี้ผู้เขียนจะขอพูดถึงแต่เพียงใบเชียมซีในสถาบันการศึกษาที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

การสำรวจและรวบรวมใบเชียมซีที่ศาลเจ้าพ่อมอดินแดง ผู้เขียนพบว่ามีจำนวนเพียง ๒๖ ใบ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับใบเชียมซีของวัดไทยเกือบทั่วประเทศจะพบว่ามีจำนวน ๒๘ ใบ ก็คงไม่แปลกอะไรนักที่จะมีจำนวนน้อยต่างกันเพียง ๒ ใบ แต่ที่น่าสนใจมากกว่านั้นเห็นจะเป็นเนื้อหาในใบเชียมซีซึ่งมีความหลากหลายตามครรลองของการดำเนินชีวิตประจำวัน นับตั้งแต่เรื่องความรัก หรือคู่ครอง การงาน ทรัพย์สินเงินทอง โรคภัยไข้เจ็บ เคราะห์กรรม ลาม ฯลฯ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

* หมายถึงมหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นดินลูกคลื่นสีแดง จึงเรียกว่า มอดินแดง

** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อ.บ. (ภาษาไทย), อ.ม. (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไบเซียมซีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักหรือคู่ครองมีจำนวนมากที่สุด เห็นจะเป็นเพราะว่าความรักเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคู่กับมนุษย์ และเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ หากปราศจากความรักก็เหมือนโลกนี้ขาดสีสัน แต่สีสันที่เกิดจากรักย่อมมีทั้งสีที่สวยงามและสีที่หม่นหมองเป็นธรรมดา เนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในไบเซียมซีก็มีทั้งรักที่สมหวังและรักที่ไม่สมหวัง ดังเช่น

รักที่สมหวัง

ไบลิปส์ที่ถือในมือนี้
มีคนรักใกล้ชิดสนิทสนม

เป็นเลขดีที่ชื่นชมสมปรารถนา
มีเงินตราใช้จ่ายไม่ตรอมตรม
(เซียมซีใบที่ ๑๔)

ที่เคยอยู่เอกราว่าเหว่จิต
ทั้งรูปสวยรวยทรัพย์นับเนื่องนอง

จะสัมฤทธิ์ได้คู่มาสู่สอง
คนทั้งผองนิยมสุขสมใจ
(เซียมซีใบที่ ๑๘)

ในหมู่มิตรเดียวนี้มีคู่ด้วย
จะทุกข์ร้อนเรื่องใดไม่ละเลย

ผู้ที่ช่วยอยู่ข้างข้างอย่างเปิดเผย
ขอเฉลยใครคู่เจ้าเขานั้นไฉน
(เซียมซีใบที่ ๒๕)

ใครเสี่ยงได้ไบเซียมซีที่สมหวังเรื่องความรักก็คงมีความสุขไม่น้อย ตรงกันข้ามใครเสี่ยงได้ไบที่ความรักมีอุปสรรค หรือไม่สมหวังก็คงต้องเศร้าหมองไปบ้าง ดังตัวอย่าง

รักที่ไม่สมหวังหรือมีอุปสรรค

ไบที่หกเซียมซีนี้ไม่ดีนัก
รักลอลงไปลับกับลมปลิว

เรื่องความรักหนักอุราพาให้หิว
ลอลงล้วยากจะรับกลับมาคืน
(เซียมซีใบที่ ๖)

ไบที่สิบห้าว่ารักมันหนักอก
ก็รักเขาข้างเดียวเปลี่ยวใจนัก

จะหยิบยกยากเย็นเห็นประจักษ์
พอจะรักก็จะร้างช่างตรอมตรม
(เซียมซีใบที่ ๑๕)

ไบยี่สิบสี่หมองร้องหารัก
ต้องลำบากยากเย็นต้องเป็นรอง

จะออกหักป่นปีศรีเศร้าหมอง
ค่อยประคองตั้งไว้ให้จงดี
(เซียมซีใบที่ ๒๔)

แม้รักจะมีอุปสรรค แต่เนื้อหาในเซียมบางใบก็ยังปลอบประโลมใจ ให้กำลังใจและให้ความหวังว่า

ไบที่แปดท่านว่าไม่ดีนัก
หากขยันหมั่นเพียรเวียนใกล้กราย

ขอทายหักรักไม่สมอารมณ์หมาย
สองปีปลายค่อยได้ชมสมดังจินต์
(เซียมซีใบที่ ๘)

ดวงคราวนี้มีทุกข์ทับตอกอับบ้าง
ความพลัดพลั้งครั้งก่อนผ่านไปตาม

ต้องเลิกร้างคู่ชิดมิตรหยาบหยาม
วันเวลาจะงดงามเพราะความดี
(เซียมซีใบที่ ๑๑)

ถามถึงคู่อยากได้อยู่ที่ไหน
ได้เป็นคู่ผู้ชมสมดวงมาน

เห็นเลื่อนลงห่างไกลในอีสาน
จะเบิกบานเมื่อกลางคนชนม์มัยนเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๑๒)

ใบที่ยี่สิบคูก็รู้แน่
ที่เคยรักสมถวิลก็กินที่พึ่ง
แต่เคราะห์ร้ายกลับจะกลายเป็นมีโชค
ให้ปล่อยนกปล่อยปลาบรรดามี

ทอดท้อแท้ชีวิตต้องผิดหวัง
คนชิงชังหวังร้ายหมายชีวิ
กาลโยคเข้าสู่ถิตเมษราศรี
จะสุขีมีทรัพย์นับอนันต์
(เชื่อมซีไบที่ ๒๐)

หน้าที่การงานก็เป็นอีกเนื้อหาสาระหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในใบเชื่อมซี เช่น

ซึ่งเกี่ยวกับธุรกิจสิทธิโชค
จะทำมาค้าขายได้โดยไว
ทั้งเจ้านายส่งเสริมเพิ่มหน้าที่
ง่ายเหนื่อยน้อยได้งานดีต้องดีกลอง

ต้องโฉลกตามตำราจะหาไหน
มีกำไรสมหวังตั้งใจปอง
ตำแหน่งดีมีผลคนยกย่อง
มีเงินทองเหลือล้นพันพ้อเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๖)

อันการงานการธุระจะพรั่งพรวด
งานสำเร็จเสร็จตั้งใจได้ทันที

ไม้อ้อวอดสมองใสไม่หน่ายหนี
โชคก็ถึงงานก็เด่นเห็นชัดเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๑๙)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นใบเชื่อมซีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการงานที่ประสบผลสำเร็จ ส่วนการงานที่อาจมีข้อ
ขัดข้องบางประการก็ปรากฏอยู่ ดังความว่า

หากค้าขายรายล่องพอล่องบ้าง
กิจการขายขาดอาจรวนเร

แต่ระวางทางพบเหตุให้ไขว้เขว
ต้องหันเหรับคืนบ้างบางคราวเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๘)

หากทำธุรกิจติดสักหน่อย
ค่อยค่อยผ่อนเครติดิตปีปลาย

ต้องค่อยค่อยหาหนงดนงนาย
จะค่อยคลายหายเคราะห์ปะเหมาะเอง
(เชื่อมซีไบที่ ๒๔)

ทุกข์สุขอีกประการหนึ่งของคนที่จะไปเสี่ยงเชื่อมซีก็คงจะไม่พ้นไปจากเรื่องเงินทองที่เป็นปัจจัย
สำคัญในการยังชีพ ใบเชื่อมซีจึงมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่น

ใบที่หนึ่งเชื่อมซีนีดีหนักหนา
คิดสิ่งใดจะสำเร็จเสร็จด้วยดี

พระท่านว่าจะมีโชคโฉลกศรี
ทั้งเงินทองมากมีไม่ขาดมี
(เชื่อมซีไบที่ ๑)

ทั้งการเงินระย่นนี้มีใช้จ่าย
หากแต่ใช้คล่องไปมักไม่ตี

พอสบายไม่สับสนจนศักดิ์ศรี
อาจจะมิวันหมดทรัพย์ดับสิ้นเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๑๖)

คนไทยมักเชื่อเรื่องกรรม บางครั้งอาจมีเคราะห์ และบางครั้งหากทำดีก็จะมีโชคลาภ เช่น

จะขึ้นรถลงเรือไปเหนือใต้	จะเคราะห์ร้ายให้ระวังยังสุดฝัน
กระดุกจะเตาะเคราะห์จะช้ำต้องกลักริ้น	ลูกนั่งยืนสิ้นสุขเป็นทุกใจ
	(เชียมซีใบที่ ๖)

อาจเจ็บกายได้พบประสบเหตุ	เพื่อนต่างเพศผิวคล้ำจะทำชั่ว
จะทำการสิ่งใดให้หมองมัว	โรคพันพัวทุกข์ถมทับอับสิ้นดี
	(เชียมซีใบที่ ๗)

ถามหาโชคโชคดีพอมีบ้าง	เพราะเคยสร้างบุญมากมายกับชายหญิง
ใจหนักแน่นไม่แค้นแค้นคู่แอบอิง	อย่าประวิงโชคยังดีมีแน่เลย
	(เชียมซีใบที่ ๑๕)

นอกจากนั้นยังมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอื่นๆ ที่ผู้เสี่ยงเซียมซีต้องการคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นคำตอบในเชิงบวกหรือลบ ดังตัวอย่าง

โรคร้ายไข้เจ็บ

อีกโรคพยาธิที่เบียนเบียด	เป็นเสนียดตลอดมาท่านว่าหาย
จะสมบุญรณพูนพลังทั้งใจกาย	แสนสบายสมสุขทุกทุกวัน
	(เชียมซีใบที่ ๑)

อันโรคร้ายไม่มีที่จะเกิด	แต่อย่าเพลิดเพลินกายจะไม่หาย
ถ้าโรคซ้ำกรรมจะช้ำอาจถึงตาย	อยากสบายให้สะดุดหยุดคิดเอย
	(เชียมซีใบที่ ๑๔)

ของหาย

ของที่หายจะได้กลับมารับขวัญ	จนครบครันสุขโสมมสร
	(เชียมซีใบที่ ๓)

คดีความ

ถ้าจะเป็นความชนะพลันชั้นอุทธรณ์	ลูกหนีผ่อนส่งครบไม่หลบเอย
	(เชียมซีใบที่ ๓)

ถ้าเป็นความคงจะเย่ออ่อนแกใจ	ต้องฎีกาคงจะได้สิ้นมลทิน
	(เชียมซีใบที่ ๘)

ลูก

ถามถึงบุตรสุดสวาทที่มาดหมาย	จะเป็นชายเรียนเก่งเฟื่องหนังสือ
ได้เป็นใหญ่ฟูเฟื่องงามเลื่องลือ	เกียรติระบือลือยศปรากฏไกล
	(เชียมซีใบที่ ๑)

เป็นที่น่าสังเกตว่าใบเซียมซีที่ศาลเจ้าพ่อมอดินแดงแห่งนี้มีความพิเศษเฉพาะตรงที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักศึกษา นั่นก็คือเรื่องของการเรียน การคบเพื่อน

ความสำเร็จในการเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญของนักศึกษา นักศึกษาทุกคนไม่ต้องการประสบปัญหาเรื่องการเรียนและผลการเรียน โดยเฉพาะหลังจากการสอบแต่ละครั้ง นักศึกษามักไม่แน่ใจว่าผลการสอบจะเป็นอย่างไร จึงขอ “วัดดวง” ด้วยการเสี่ยงเซียมซีเพื่อความอุ่นใจไว้ก่อน แต่ผลของการวัดดวงก็อาจได้รับคำตอบ ดังนี้

ใบที่สองเซียมซีชี้ชัด ทั้งคะแนนสอบแบบแทบวางกาย	ช่างติดขัดสารพัดดั่งนัดหมาย ล้นแทบตายยังติดเอฟเจ็บบูรา (เซียมซีใบที่ ๒)
แต่การงานหน้าที่ที่มีอยู่ เพราะทั้งงานนานไปใครนิยม	ถ้าไม่รับรื้อบทบาทอาจชื่นชม จึงระทมทรวงสะท้อนอ่อนคนแค้น (เซียมซีใบที่ ๑๔)
การศึกษาตอนนี้ดียิ่งนัก มีคนรักคนช่วยด้วยยินดี	ให้รู้จักความขยันหมั่นขมิ เกรดเอบีมีอยู่หนาพาสบาย (เซียมซีใบที่ ๒๔)

การคบเพื่อนก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะอยู่ร่วมกันในหอพัก เพื่อนจึงมีความสำคัญที่อาจจะทำให้คำปรึกษา ระบายความทุกข์ แต่เพื่อนคงจะไม่ได้ไปเสียทุกคน อาจจะมีบางคนที่เป็นพาลปะปนอยู่บ้าง เนื้อหาในใบเซียมซีก็ได้กล่าวถึงเรื่องความระมัดระวังเพื่อเตือนใจเรื่องการคบเพื่อนว่า

ระวังเพื่อนต่างเพศที่เสต*คง จะเสียเงินเสียทองของที่ดี	จะกลิ้งกลอกหลอกหลบพบบัดสี คนอับรึยจะคอยทำให้เข้าใจ (เซียมซีใบที่ ๓)
เพื่อนสนิทมิตรมากมายทั้งชายหญิง เพื่อนส่วนมากอยากเที่ยวจึงเกลียวกลม	ที่ใจจริงเพียงนิดสนิทสนม น่านิยมน้ำใจเจ้าเอาเพื่อนยา (เซียมซีใบที่ ๑๕)

แม้ว่าเนื้อหาสาระในเซียมซีบางใบจะทำนายทายทักในทางร้าย แต่ผู้เสี่ยงก็คงจะพอมีความหวังอยู่บ้างเพราะมีข้อความแนะนำ และให้กำลังใจเพื่อจะได้รอดพ้นจากความทุกข์ ดังเช่น

มีขันติวิริยะอดสาห์เกิด เกรดที่ล้นรักที่เร้นเช่นทุกวัน	ผลจะเกิดจากกรรมทำขยัน จะพบพลันดังจิตไม่ผิดเลย (เซียมซีใบที่ ๒)
จะปล่อยนกลปล่อยปลารักษาสัตย์ การงานใดเพียรอดสาห์ประดามี ความมานะพยายามความสามารถ ก็จะพ้นเคราะห์ร้ายในเร็ววัน	ให้เข้าวัดฟังธรรมนำสุขศรี จะพบหนทางที่สำเร็จพลัน ไม่ประมาทอุทิศกายหมายขยัน ดวงจะดีสุขสันต์วันหน้าเอย (เซียมซีใบที่ ๗)

* สะกดตามต้นฉบับ

ตั้งสติให้มีหมั่นมั่นคงเกิด
ทนอดกลั้นหมั่นต่อสู้อีกที
เราเข้าใจคนดียังมีอยู่
จะเห็นผลดีเด็ดในเจ็ดวัน

อันคนเราสุดประเสริฐเกิดศักดิ์ศรี
จะพบว่าชีพนี้มีรางวัล
พระท่านรู้ว่าท่านเห็นอยู่ผู้ขยัน
ลุกขึ้นพลันลุกขึ้นสู้โลกเอ๋ย
(เชื่อมซีไบที่ ๙)

หากผู้เขียนกล่าวถึงเฉพาะเนื้อหาสาระของไบเชื่อมโยงโดยมิได้กล่าวถึงลักษณะคำประพันธ์และการใช้ภาษาเสียเลยก็คงจะไม่ครบเครื่องเรื่องการวิเคราะห์

ไบเชื่อมโยงจะสื่อความไปยังผู้เสี่ยงด้วยคำประพันธ์ชนิดกลอนแปดที่ขึ้นต้นด้วยวรรคดับโดยระบุหมายเลขของไบเชื่อมโยงกำกับไว้ด้วย เช่น ไบที่เก้าไบในที่ท่านถาม ไบสิบสี่ที่ถือในมือนี้ ไบที่ยี่สิบหกโชคจะมาเจ้าเข้าเอ๋ย หรือ ตามชะตาหมายเลขสี่ที่กำหนด ส่วนวรรคสุดท้ายก็จะลงท้ายด้วยคำว่า “เอ๋ย” เช่น

งานชื่นชมสดชื่นจิตชื่นใจเอ๋ย
อยากสบายให้สะดุดหุดคิดเอ๋ย

แต่เชื่อมซีบางไบก็ได้ลงท้ายด้วยคำว่าเอ๋ย เช่น

ไบที่ ๑ วรรคสุดท้าย: แสนสบายสมสุขทุกทุกวัน
ไบที่ ๒ วรรคสุดท้าย: จะพบพลันดังจิตไม่ผิดเลย
ไบที่ ๑๕ วรรคสุดท้าย: อยาประวิงโชคยังมีแน่เลย

หากพิจารณาคำสุดท้ายของเชื่อมซีทั้งสามไบดังกล่าว โดยเฉพาะไบที่ ๒ และ ๑๕ อาจจะเป็นไปได้ถึงความผิดพลาดในการพิมพ์ตัว อ เป็นตัว ล และถ้าจะเปลี่ยนคำท้ายจากคำว่า วัน และ เลย เป็น เอ๋ย ก็มิได้ทำให้เสียเนื้อความแต่ประการใด

ในด้านการสัมผัสซึ่งคงจะขาดเสียมิได้ในการแต่งกลอนแปดก็มีอยู่ครบครันทั้งสัมผัสนอกและสัมผัสใน เช่น

ไบที่ยี่สิบสามความว่าเวลานี้	จะโชคดีมีทรัพย์สินคณามหาศาล	
แม้มืดการใหญ่โตเอกไอ้พาร	จะพบพานสิ่งประสงค์ตั้งจงด	
ถามหาโชคดีบ้างอย่างเบาะเบาะ	ได้ปะเหมาะช่องทางหาทรัพย์สิน	}
บริวารอุปถัมภ์คำชีวิน	ทั้งหากินค้าล่องลงทำดู	

(เชื่อมซีไบที่ ๒๓)

การเปรียบเทียบโดยการใช้ภาพพจน์ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ไบเชื่อมโยงมีชีวิตชีวาน่าอ่านมากขึ้น ภาพพจน์ชนิดที่ปรากฏมากที่สุดคือ อุปมา ดังเปรียบเทียบการที่ต้องเดินทางไปต่างบ้านเรือนว่าเหมือนนกที่บินจากรัง และเปรียบเทียบโชคที่ได้รับว่าเสมือนความตึกคักของม้าศึกที่ได้รับชัยชนะตามลำดับต่อไปนี้

ต้องเดินทางต่างเรือนเยื่อนต่างถิ่น เหมือนนกบินจากรังให้หมางหมอง
(เชื่อมซีไบที่ ๑๖)

ใบสลิปเก่าเข้าตำราว่ามีโชค ตามโณลกตั้งม้าศึกก็กลัวไม่หาย
แม้แข็งชัยได้ชนะแสนสบาย เหล่าโรคร้ายไม่มีเข้าบิชา
(เชื่อมซีไบที่ ๑๗)

บางครั้งก็มีสำนวนง่ายๆ เป็นที่รู้จักและใช้กันอยู่เป็นประจำ เช่น

กลืนไม่เข้าคายไม่ออกไม่ถูก เหมือนดังถูกมนต์สะกดดอไม้ไหว
(เชื่อมซีไบที่ ๙)

(กลืนไม่เข้าคายไม่ออกเป็นสำนวนหมายถึงพะอืดพะอม)

พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรกดวงเจ้า จึงทำเอาสุขทุกข์ทับกลับแปรผัน
(เชื่อมซีไบที่ ๑๓)

(พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก เป็นสำนวนหมายถึง ความทุกข์ยากลำบากที่เกิดซ้อนๆ เข้ามาในขณะเดียวกัน)

การใช้คำซ้ำก็ปรากฏอยู่ในเชื่อมซีหลายใบ คำซ้ำที่ใช้ก็เพื่อให้ความหมายที่หนักแน่นขึ้น เช่น

ใบสลิปสองลงดูอยู่ที่นี้ คำบ่นขอจากเจ้าที่มีอยู่แน่
ต้องรออีกแต่หน้อยค่อยเล็งแล ได้แน่แน่หวังใดไว้ได้สมใจ
(เชื่อมซีไบที่ ๑๒)

การศึกษาข้างหน้าดีขึ้นบ้าง เพราะคู่ร้างกลับรักงานการศึกษา
ฝึกปรือตนบ่นท่องคล่องก็หา ทุกวิชาผ่านตลอดยอดจริงจริง
(เชื่อมซีไบที่ ๑๕)

บางครั้งคำที่ซ้ำก็แสดงให้เห็นความเป็นพหูพจน์ เช่น

การละเล่นวันเสียบ้างห่างแสงสี คงจะดีตามดวงนำหางแหน
เป็นคนเด่นที่หมายปองของแฟนแฟน ไม่แร้นแค้นเพื่อนยาพาสบาย
(เชื่อมซีไบที่ ๑๔)

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าการซ้ำคำบางคำอาจทำให้พอสันนิษฐานได้บ้างว่า ใบเชื่อมซีเหล่านี้คงจะเกิดขึ้นเมื่อไม่นานนัก ดังความว่า

มีลาภเงินลาภรักชักรมาเอง นั่งร้องเพลงสบายสบายหายโศกเอย
(เชื่อมซีไบที่ ๒๔)

แม้ว่าวรรณคดีของเชื่อมซีไบที่ ๒๔ ดังกล่าวซึ่งมีคำซ้ำว่า สบายสบาย อาจจะหมายถึงการนั่งร้องเพลงอย่างมีความสุขก็ได้ หรืออาจจะหมายถึงการนั่งร้องเพลงที่มีชื่อว่า สบายสบาย (ซึ่งธงไชย แมคอินไตย์ เป็นผู้ขับร้อง) ก็ได้ (ทั้งนี้เพราะหากตัดคำว่า สบาย ออกเสียคำหนึ่ง จำนวนคำในวรรคนี้ก็ยังคงครบ ๘ คำตามหลักเกณฑ์การแต่งกลอนแปด) ดังนั้นหากข้อสันนิษฐานเป็นไปตามกรณีหลัง ย่อมหมายความว่าผู้แต่งใบเชื่อมซีซึ่งใจจะใช้ชื่อเพลงนี้เพื่อกระพือใจนักศึกษาซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นให้คิดถึงเพลงที่พวกเขาคุ้นหูหรือรู้จักกันดี

ไม่แต่เพียงเท่านั้น เข็มชี่อีกหลายใบก็ยังมีภาษาปากที่เข้าถึงวัยรุ่น และเป็นคำที่วัยรุ่นใช้กันอยู่เป็นประจำ เช่น ลุ้น แพน เป็นต่อ เป็นรอง ดวงจู้ ดิดเอฟ เป็นต้น

ใบเข็มชี่คงไม่ใช่สิ่งมงายไร้สาระไปเสียทั้งหมด แต่เป็นความฉลาด และเป็นกลวิธีทางจิตวิทยาที่แยบยล ผสานกับความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ แล้วนำเสนอเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตแต่ละประเด็นๆ โดยการให้ความหวัง ให้กำลังใจในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เสี่ยงเกิดความมั่นใจและมุ่งมั่นในการดำรงชีวิต แต่ชีวิตมนุษย์บางครั้งอาจพบอุปสรรคซึ่งก็คงเป็นเรื่องธรรมดาหากเป็นเช่นนั้นเนื้อหาในใบเข็มชี่ก็ยิ่งปลอบประโลมใจ และเสนอแนวทางแก้ไขอุปสรรคทั้งมวลด้วยความละมุนละม่อม โดยสื่อด้วยภาษาที่เข้าถึงชนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

คงจะดีไม่น้อยที่แต่ละสถาบันการศึกษาจะมีสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นที่พึ่งพิงหรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจให้แก่นิสิตนักศึกษา อย่างน้อยที่สุดก็เพื่อให้พวกเขาได้มีที่บนบานศาลกล่าว หรือระบายความทุกข์ ความเศร้าหมอง ซึ่งก็คงจะดีกว่าการที่พวกเขาหันหน้าไปหาใครไม่ได้ แล้วเลยตัดสินใจหันเหชีวิตตัวเองให้จมปลักอยู่กับอบายมุขหรือสิ่งเสพติดที่กำลังเป็นปัญหายิ่งใหญ่ในสังคมไทย สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์และใบเข็มชี่คงจะเป็นเศษเสี้ยวหนึ่งที่ช่วยผ่อนคลายปัญหานี้ ทั้งยังเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้สุขภาพจิตของนิสิตนักศึกษาแข็งแรงขึ้นและพร้อมที่จะเป็นบัณฑิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยกำลังกายกำลังใจ กำลังสมอง เพื่อรับใช้ชาติสืบไป

บรรณานุกรม

- ช่อกลพฤษณ์ฉบับพิเศษ. เมษายน ๒๕๔๕. งานประชาสัมพันธ์ กองกลาง สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 ใบเข็มชี่เลขที่ ๑ - ๒๖. ศาลเจ้าพ่อมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. รวบรวมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕.
 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๓๙.